

Egy

Most először ülök vonaton. Már két-három órája melegítem ezt az ülést. Nem látom, hogy merre megyünk. Besötétedett már, de amikor a vonat indult, a nap épp csak lenyugodni kezdett, láttam a domboldalakon a piros és barna leveleket meg a fakuló fűvet.

Minél messzebb ér a vonat a háztól, annál inkább kezdek helyrejönni. A lábam belsején fel-le futkározó bizsergés lassan megszűnik, lábaim is mintha megint igazi lábak lennének, nem csak két hideg valami, ami nem is tartozik igazán a testemhez. Már nem félek annyira.

Egy színes bőrű fickó közeledik a sorok között. Lekapcsolta az ülések fölött az összes lámpát. Csak egy pici piros égő világít a kocsi végében, én meg sajnálom, hogy már nincs világos itt az ülésemnél, mert a sötétben túl sokszor eszembe jut a ház. A fűtést is kikapcsolhatták. Hideg van. Bárcsak lenne egy takaró, amit a térdemre teríthetnék, meg valamit az ülésre, hogy a plüss ne dörzsölje úgy a tarkómat.

Ha odakint nappal lenne, látnám, hol vagyok. Életemben nem jártam ilyen messze otthonról. Mostanra már talán kétszáz mérföldet is megtehattünk. Nincs mit nézni, az ember kénytelen a vonat katt-

katt-kattját hallgatni. Néha hallom ott messze elől a füttyöt is. Régebben is sokszor hallottam, de sose gondoltam, hogy egyszer vele utazok. És nem zavar a kattogás. Mint az eső kopogása a bádogtetőn éjszaka, amikor csend és nyugalom van, és csak az esőt meg a mennydörgést hallani.

Vonatom viszont saját is volt. Játékvonat, karácsonyra kaptam hároméves koromban. Amikor papa még a gyárban dolgozott és a városban laktunk egy fehér házikóban, aminek igazi teteje volt, úgyhogy nyugodtan aludhattunk, még ha esett is, nem olyan bádogtető, mint annak a másiknak a dombon, ami még a szegeknél is eresztett.

Azon a karácsonyon vendégek jöttek hozzánk. Mindig betértek hozzánk emberek, kezüket fújva és dörgölve jöttek, úgy rázták a kabátjukat, mintha kint havazna. De nem havazott. Abban az évben nem. De kedvesek voltak és hoztak nekem mindenfélét. Emlékszem, a tiszteletes egy könyvet adott bibliai történetekkel. De biztos csak azért, mert a szüleim akkor még fizették az egyházadót, szerepeltek a gyülekezet tagjainak listáján, ráadásul mindketten jártak a Felnőtt Tanulócsoportba, ami vasárnap délelőtt kilenc-kor és szerdán este hétkor tartott összejövetelt. Én az Előkészítő Játék csoportban voltam, de hiába neveztek így, sose játszottunk. Történeteket kellett meghallgatnunk, amiket egy öreg nő olvasott fel valami felnőtt könyvből, amit nem értettünk.

Anya nagyon vendégszerető volt abban az évben, amikor a vonatot kaptam. Mindenkinek adott a gyümölcskenyeréből, amire annyira büszke volt. Azt mondta, egy régi családi recept, de később megtudtam, hogy postán rendelte Wisconsinból a Régi Angol

Sütőde Társaságtól. Ezt akkor tudtam meg, miután megtanultam olvasni és megláttam a postai csomagolást pár karácsonnyal később, amikor nem jött hozzánk senki, és nekünk kellett megenni az egészket. Mindenesetre soha senki nem jött rá, hogy nem ő süti, csak én tudtam, anya és talán a férfi a postán, de ő süketnéma volt, nem mondhatta el senkinek.

Nem emlékszem, hogy akár egyetlen korombeli gyerek is lett volna nálunk azon a karácsonyon. Ami azt illeti, egyáltalán nem volt a környékünkön korombeli gyerek. Elmúlt a karácsony, én meg a házban maradtam és a vonattal játszottam. Kint túl hideg volt, és januárban megjött a hó is. Abban az évben sokat havazott, pedig már mindenki lemondott róla.

Azon a tavaszon költözött hozzánk anya rokona, Mae néni. Testes volt, de nem kövér, úgy hatvanéves, és olyan államból jött, ahol voltak éjszakai mulatóhelyek. Megkérdeztem anyát, hogyhogy az ő haja nem fényes és sárga, mint a Mae nénié, mire azt felelte, van, aki szerencsésnek születik, és én megsajnáltam.

A vonat mellett Mae néni emlékszem a leginkább. Annyira parfümözte magát, hogy néha, ha csak a közelébe ment az ember, csípte az orrát és alig kapott levegőt. Sose láttam még senkit olyan hajjal meg ruhával, és volt, hogy csak ültem és bámultam őt.

Négyszéves koromban anya vendégségbe hívta néhány gyári munkás feleségét, Mae néni pedig a parti közepén bejött a nappaliba olyan ruhában, ami elől szinte mindent megmutatott, kivéve a mellbimbókat, amikről tudtam, hogy sose szabad látszaniuk. A vendégek ez után nemsokára elmentek, és mert éppen a tornácra ültem, hallottam, mit beszélnek egymás között a távozó nők. Mindenféleképpen elmondták Mae nénit,

olyan szavakkal, amiket sose hallottam és nem is tudtam meg, mit jelentenek, szinte egész tízéves koromig.

– Nem volt jogod így öltözni – mondta neki később anya, amikor a konyhában ültek. – Szándékosan megbántottál engem és Frank összes barátját. Ha előre tudom, hogy így viselkedsz, sose engedtem volna, hogy hozzánk költözz.

Mae néni ujjával a köntös gombját babrálta, amit anya terített rá. – De Sarah, nem sejtettem, hogy így fogadják. Viseltem már ezt a ruhát közönség előtt Charlestontól egész New Orleansig. Elfelejtettem megmutatni a kivágott cikkeket, ugye? Azok a recenziók! Áradoztak, főleg a ruháról.

– Nézd, drágám – töltött anya a különleges sherryből Mae néni poharába, hogy jobb kedvre derítse –, a színpadon lehet, hogy sikeres volt az a ruha, de nem tudod, milyen egy ilyen kisvárosban élni. Ha Frank meghallja, nem fogja engedni, hogy itt maradj. Többet ne csináld ezt velem.

A sherry elhallgattatta Mae nénit, de én tudtam, hogy oda se figyelt anyára. Az viszont meglepett, hogy Mae néni „színpadon” volt. A Városházán már láttam színpadot, de azon csak férfiak mondtak hoszszú beszédeket, úgyhogy nagyon kíváncsi voltam, mit csinálhatott Mae néni „a színpadon”. Szónoknak nem tudtam elképzelni, hát egyik nap megkérdeztem tőle. Ő előhúzott a bőröndjéből egy nagy fekete beragasztós albumot, és megmutatta.

Az első lapon egy újságból kivágott képen egy karcú, fiatal lányt láttam, aki a fekete hajába tollat tűzött. Kancsalnak tűnt, de Mae néni szerint csak az újság retusálta rosszul. Elolvasta nekem a képaláírást: „Mae Morgan népszerű énekesnő a Rivoliban.”

Aztán azt mondta, ő van a képen, én meg azt mondtam, hogy az nem lehet, mert neki nem is fekete a haja, és különben is Gebler a neve, nem Morgan. Erre azt mondta, hogy mind a kettő „színpadi céllal” lett megváltoztatva, és továbblapoztunk. Az egész könyv ugyanilyen képekkel volt tele, kivéve, hogy Mae néni minden képen egyre kövérebb lett, és a könyv közepe táján a haja kiszókölt. A vége felé egyre fogytak a képek, és úgy összementek, hogy csak a hajáról tudtam felismerni Mae nénit.

A könyv ugyan nem érdekelt, de még jobban megkedveltem tőle Mae nénit, valahogy fontosabb lett nekem, vacsoránál mindig mellé ültem és lestem minden szavát. Aztán egyik nap papa elkezdett kérdezgetni, hogy mondjak el mindent, amit Mae néni mondott nekem, és attól kezdve mindennap megkérdezte. Elmeséltem neki, hogy Mae néni mesélt a grófról, aki a kezét csókolgatta és folyton feleségül kérte és hogy költözzön vele Európába. És arról, amikor egy férfi az ő egyik cipellőjéből ivott bort. És mondtam papának, hogy biztos nagyon részeg lehetett. Papa mindig csak hümmögött. És éjjelente hallottam, hogy anyával vitatkoznak a szobájukban.

De amíg el nem kezdtem az iskolát, még sokat voltam Mae nénival. Ugyan vasárnap reggel nem jött velünk templomba, de délután elvitt sétálni a Főutcára, ahol megnéztük az összes kirakatot, és hiába volt olyan öreg, hogy a nagyanyám lehetett volna, a férfiak megfordultak utána és kacsintottak is neki. Egyik vasárnap még a hentesünk is ezt csinálta, pedig tudtam, hogy van gyereke, mert láttam egy kislányt a hentesüzletében játszani. Azt sose láttam, Mae néni mit csinált ilyenkor, mert felém mindig toll-

boa takarta az arcát. De szerintem visszakacsintott. A szoknyái meg csak térdig értek, és az asszonyok emiatt is kibeszélték, emlékszem.

Egész délután fel-le sétáltunk a Főutcán, amíg csak be nem sötétedett, de sose mentünk be a parkba vagy fel a dombok közé, ahová igazán vágytam. Nagyon boldog voltam, amikor a kirakatokat átrendezték, mert unalmas volt hétről hétre ugyanazokat a képeket látni. A legforgalmasabb sarkon Mae néni megálljt parancsolt, és olyan gyakran megnéztük azt a kirakatot, hogy majdnem kiszorította a vonatot az álmaimból. Egyszer megkérdeztem Mae nénit, nem unja-e még a borotvapengéket reklámozó férfinak ezt az egy képét, ő meg azt felelte, nézzem csak meg jól, hátha megtanulok tőle borotválkozni, ami jól jön majd idősebb koromban. Egyszer, mikor a kirakattól már kivették a képet, Mae néni beküldött a szobájába a szemüvegéért, és a szekrényében ott találtam a borotválkozó atlétás férfi képét. Valami oknál fogva sose kérdeztem meg, hogyan vagy miért került oda.

Mindenesetre Mae néni jó volt hozzám. Mindenféle apróságokat vett nekem, megtanított sok játékra, szombatonként elvitt moziba. Miután párszor láttuk Jean Harlowt, észrevettem, hogy Mae néni orrhangon beszél, és vállig érő haját a füle mögé túrve hordja. Még a hasát is kinyomta járás közben.

Volt, hogy elkapott és olyan szorosan ölelt a mellére, hogy majd megfulladtam. Aztán a nagy szájával megcsókolt, és tiszta rúzs lettem. És amikor az ölében ültem, mesélt a színpadi napjairól, az udvarlóiról meg az ajándékokról. Ő volt az egyetlen játszópajtásom, állandóan együtt voltunk. Sokat sétáltunk, ő viccesen behúzva a fenekét és kinyomva a hasát,

akár egy terhes Jean Harlow, én meg a vézna, beteges kisfiú. Aki nem ismert, annak eszébe nem jutott volna, hogy rokonok is lehetünk.

Anya örömmel látta, hogy ilyen jóban vagyunk. Többet tudott dolgozni, hogy Mae nénival kettesben eljátszottunk. Mae néni ugratni is szeretett engem. Azt mondta, ha felnövök, lehetek az udvarlója. Aztán amikor komolyan vettem, nagyot nevetett. Aztán én is nevettem, mert még sose ugrattak, nem tudtam, hogyan kell csinálni.

A város akkor kicsit még csendesebb volt, mint most, mert aztán a háború miatt kicsit megnőtt. És ha csendesebb volt, mint most, akkor el lehet képzelni, milyen csendes lehetett. Mae néni annyira elütött mindenkitől, természetes volt, hogy magára vonja a figyelmet. Amikor beköltözött hozzánk, emlékszem, mindenki azt kérdezgette anyától, milyen rokonunk ő nekünk. De hiába ismerték, sose hívták meg sehozá, a nők sose barátkoztak vele. A férfiak persze kedvesek voltak hozzá, de a háta mögött ők is nevettek rajta. Ez rosszul esett nekem, mert nem volt a városban olyan férfi, akit Mae néni ne kedvelt volna.

Amikor éppen nem volt mérges rá azért, ahogy öltözik vagy ahogy jár, papa is nevetett rajta. Anya rászólt, hogy Mae nénit igazából sajnálnia kéne, nem nevetnie rajta. Ezen elgondolkodtam. Mae nénit nem kellett sajnálni. Legalábbis szerintem. És ezt anyának is megmondtam, amitől papa még jobban nevetett. És ettől megharagudtam papára és soha többé nem meséltem el neki, miről beszél velem Mae néni. És mérgesek voltunk egymásra, és én megbántam, hogy egyáltalán mondtam neki bármit is. De akkor se gondoltam, hogy Mae nénit sajnálni kéne.